

23.8.2024

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Viite: VN/14704/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Tiivistelmä lausunnon keskeisestä sisällöstä

AMKE pitää perusteltuna ehdotusta siitä, että vuoden 2025 rahoituksesta päätettäessä opiskelijavuosien määrä saisi alittaa järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärän. Tämä asettaa ammatillisen koulutuksen järjestäjät keskenään tasavertaiseen asemaan säästöjä toteutettaessa.

Pidämme perusteltuna, että hallituksen päättämä 100 miljoonan euron vähennys koskisi myös kuntasektorin osuutta ammatillisen koulutuksen rahoituksesta.

Pidämme perusteltuna ehdotusta siitä, että ammatillisen koulutuksen järjestäjien velvollisuudesta tehdä tutkintokohtainen osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma luovutaan.

Pidämme HOKS:n keventämistä hyvänä tavoitteena, mutta esitetyt muutokset koskevat vain pientä osaa opiskelijoista ja näin esityksessä arvioitu työmäärä ja kustannussäästöt ovat ylimitoitettuja.

AMKE esittää, että ammatillisen koulutuksen normien purkaminen tulisi tehdä kokonaisvaltaisemmin. Nyt se jää melko vähäiseksi. Esimerkiksi HOKS-prosessia tulisi arvioida kaikilta osiltaan. Nyt tehtävä purku tehdään yksittäisten säästöjen ehdoilla.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Henkilökohtaistamiseen tehtävät muutokset

AMKE pitää perusteltuna esitystä siitä, että kun henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa laaditaan oppivelvolliselle opiskelijalle, ei koulutuksen järjestäjällä olisi velvollisuutta tunnistaa ja tunnustaa oppivelvollisen aiemmin hankittua osaamista kuin siltä osin, kuin oppivelvollinen on suorittanut ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon perusteiden mukaisia tutkinnon osia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita sekä lukio-opintoja, korkeakouluopintoja tai muut toimivaltaisen viranomaisen arvioimia ja todentamia opintoja.

Vain hyvin pienellä osalla opiskelijoita on muuta aiemmin hankittua osaamista, jota tulisi tunnistaa ja tunnustaa. Säädökseen tulisi kuitenkin esitettyä selkeämmin kirjata, että tarvittaessa voidaan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen toteuttaa.

Arvio saavutettavista säästöistä (4 M€), jotka saavutettaisiin HOKSista em. kuvatulla tavalla luopumalla, on ylimitoitettu. Jos HOKS:ia aidosti halutaan keventää, tulee HOKS:iin vaadittavia tietokenttiä vähentää merkittävästi.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Vaatimus osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman poistamisesta on kannatettava. Se vähentää hallinnollista työtä.

Kaikki oppilaitokset ovat laatineet suunnitelmat. Niiden päivittämiseen tai uusien suunnitelmien laatimiseen käytettävä aika on huomattavasti lyhyempi, kuin ensimmäisen kerran suunnitelmat laadittaessa. Opetus- ja kulttuuriministeriön arvio laatimisajasta on ylimitoitettu.

Tärkeää on, että normienpurun nimissä ei tehdä rahoitusleikkausta vaan ymmärretään, että säästetty raha tulee käyttää opetukseen ja sen opetuksen laadun ylläpitoon.

Normien purkuun ehdotettujen muutosten lisäksi hallinnollista taakkaa voitaisiin vähentää muun muassa näyttöjen suunnittelussa ja osaamisen hankkimisen henkilökohtaistamisessa oppivelvollisten osalta ammatillisten perustutkintojen alkuvaiheessa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen kuntaosuus

AMKE pitää perusteltuna, että hallituksen päättämä 100 miljoonan euron vähennys koskisi myös kuntasektorin osuutta ammatillisen koulutuksen rahoituksesta.

Kuntien rahoitusosuuden määrällä ei kuitenkaan ole vaikutusta koulutuksen järjestäjän rahoituksen määrään. Kokonaisrahoituksen tulisi pysyä riittävällä tasolla, jotta ammatillisen koulutuksen laatu ei heikkene.

Järjestämisluvassa määrätyn opiskelijavuosien vähimmäismäärä alittaminen

Jotta hallituksen päättämä 100 miljoonan euron leikkaus voidaan kohdentaa kaikkien ammatillisen koulutuksen järjestäjien osalta, tulee lainsäädäntöä muuttaa siten, että järjestämisluvissa oleva opiskelijavuosien vähimmäismäärä voidaan alittaa vuoden 2025 rahoituksen osalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön arvion mukaan em. lainsäädäntömuutos koskee noin 50 koulutuksen järjestäjää. AMKE kannattaa esitystä. Se asettaa koulutuksenjärjestäjät rahoitusleikkausten osalta tasavertaiseen asemaan.

On joukko koulutuksenjärjestäjiä, jotka eivät ole kyenneet saavuttamaan heille asetettua tavoitteellista opiskelijavuositavoitetta. Tulisikin tasavertaisen kohtelun nimissä harkita leikkausten painotettua kohdistamista koulutuksen järjestäjiin, jotka ovat alittaneet tavoitteellisen opiskelijavuosimäärän useana vuonna peräkkäin.

Hallituksen esityksessä ammatillisen koulutuksen rahoituksen uudistamisesta luovutaan järjestämisluvissa määritellyyn vähimmäismäärään ja siirrytään laskennalliseen malliin, jossa opiskelijamäärä määrittyy aiempien vuosien toteutumilla. Tämä lisää osaltaan koulutuksen vaikuttavuusperusteisuutta.

Muut kommentit

Ammatilliseen koulutukseen kohdistuu muuhun koulutusjärjestelmään nähden kohtuuttomat leikkaukset. Leikkauspäätöksiä tehdessä on selkeästi unohtunut, että noin kahden miljardin euron rahoituksen vastapainona ammatillisella koulutuksella vastuu merkittävän osan 2,6 miljoonasta työllisestä osaamisen uusintamisesta. Lisäksi vuosittain ammatilliseen koulutukseen aloittaa lähes 30 000 oppivelvollista, jotka koulutetaan ammattiosaajiksi.

Osaajapulaa on sekä alueellisesti että toimialoittain ammatillista osaamista edellyttävissä tehtävissä. Kasvu ei ole mahdollista ilman työvoimaa.

Ammatilliseen koulutukseen tuleekin saada sekä taloudellinen että toiminnallinen vakaus mikäli halutaan, että yhteiskunta pystyy huolehtimaan siitä, että väestön työurien pituus nousee tulevaisuudessa lähes 50 vuotiseksi.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Lisätiedot: veli-matti.lamppu@amke.fi, puh. 050 344 2554